

Záznam ze schůze Výboru pro prevenci domácího násilí
konané dne 15. září 2008

Místo schůze: Praha, Strakova akademie, zasedací místnost č. 147 (od 10.00 do 13.00 hod.)

Přítomné členky a členové (zástupkyně a zástupci členek a členů s hlasovacím právem):

.	Jméno	Organizace
1.	<i>PhDr. Branislava Marvánová Vargová</i> předsedkyně výboru	KOORDONA – koalice organizací proti domácímu násilí
2.	<i>Mgr. Klára Laurenčíková</i> místopředsedkyně výboru	MPSV, odbor rodiny a dávkových systémů
3.	<i>Mgr. Jan Potměšil</i> místopředseda výboru	Svaz měst a obcí, ČR
4.	<i>Mgr. Jitka Čechová</i>	Persefona o. s. Brno
5.	<i>PhDr. Hana Frýdová</i>	MŠMT ČR
6.	<i>PhDr. Olga Hinková</i>	Psychocentrum – manželská a rodinná poradna kraje Vysočina
7.	<i>Mgr. Ondřej Hofmann</i>	MS ČR
8.	<i>Mgr. Barbora Holušová</i>	MV ČR
9.	<i>Mgr. Helena Knoblochová</i>	Asociace podnikatelek a manažerek
10.	<i>Mgr. Zuzana Machová</i>	KÚ Královéhradeckého kraje, odbor sociálních věcí a zdravotnictví, oddělení prevence, rozvoje a sociálně právní ochrany
11.	<i>Zdena Prokopová</i>	ROSA, o. s.
12.	<i>Ing. Mgr. Ivana Spoustová</i>	proFem, o. p. s.
13.	<i>MUDr. Iva Truellová</i>	MZ ČR
14.	<i>Mgr. Dagmar Úlehlová</i>	Spondeo o. p. s.,
15.	<i>Ing. Martina Zelenková</i> za Mgr. Janu Koupilovou	KÚ Pardubického kraje – SKP-CENTRUM, o.s.

Přítomné zástupkyně a zástupci členek a členů bez hlasovacího práva:

	Jméno	Organizace
1.	<i>Mgr. Lenka Vaníčková</i> za PhDr. Marii Šustrovou	Intervenční centrum Praha

Omluveny/i:

	Jméno	Organizace
1.	<i>Mgr. Adriena Budinová</i>	Občanská poradna Nymburk
2.	<i>PhDr. Martin Jára</i>	LOM, o.s.
3.	<i>Mgr. Bronislava Jonitová</i>	MO ČR
4.	<i>Ing. Eliška Králová</i>	KÚ Středočeského kraje, odbor sociálních věcí, oddělení sociálně právní ochrany dětí
5.	<i>Jindřiška Krpálková</i>	Arcidiecézní charita Praha
6.	<i>Mgr. Marie Lienau</i>	proFem o.p.s.
7.	<i>PhDr. Marie Šusterová</i>	Intervenční centrum Praha

Hosté:

	Jméno	Organizace
1.	<i>MUDr. Džamila Stehlíková</i>	ministřyně pro lidská práva a národnostní menšiny
2.	<i>PaedDr. Gajdůšková Alena</i>	Senátorka Parlamentu ČR
3.	<i>Mgr. Lenka Treflová Mgr. Dana Prudíková</i> za Mgr. Františka Korbela Ph.D.	MS ČR
4.	<i>Bc. Radka Macháčková</i>	Doprovod Mgr. Zuzany Machové
5.	<i>Bc. Jaroslav Modlík</i>	Správa Středočeského kraje, odbor Pořádkové a železniční policie
6.	<i>Bc. Michal Uhl</i>	poradce ministryně D. Stehlíkové pro oblast rovných příležitostí žen a mužů

Sekretariát Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů:

JUDr. Dagmar Zelenková, Ing. Vladimír Mašek, Mgr. Renata Kábrtová, Mgr. Pavla Špondrová

Z celkového počtu **23** členů a členek bylo přítomno **15** osob s hlasovacím právem, tj. Výbor byl schopný se usnášet.

Program jednání:

1. Zahájení, schválení navrženého programu,
2. Návrh p. senátorky Gajdůškové v oblasti výsledků obětí domácího násilí,
3. Aktuální informace o podnětu Výboru k doplnění trestního zákona o trestný čin nebezpečné pronásledování (ústní sdělení – Mgr. Jan Potměšil),
4. Podnět Výboru v oblasti utajených azylových domů pro oběti domácího násilí a reakce MPSV,
5. Závěry z první mezinárodní konference ženských azylových domů v Albertě, Kanada (ústní sdělení – PhDr. Marvánová Vargová),
6. Různé.

Průběh jednání:**Ad bod 1 – Zahájení, schválení navrženého programu**

Jednání výboru zahájila PhDr. Marvánová Vargová, uvítala přítomné a hosty, a poté přednesla navržený program jednání. Program byl jednohlasně schválen.

Ad bod 2 – Návrh p. senátorky Gajdůškové v oblasti výsledků obětí DN

PhDr. Marvánová Vargová uvítala p. senátorku a předala jí slovo k představení jejího návrhu. P. senátorka Gajdušková poděkovala za pozvání a na úvod vysvětlila, že jako zdroje jejího návrhu posloužily konzultace se zástupci Policie ČR na Zlínsku, kteří se problematice domácího násilí věnují. Jedním z problémů, kterým musí policisté/ky čelit je časté následné stažení výpovědi oběti, která zpravidla i po oznámení trestného činu pobývá s násilníkem ve společné domácnosti nebo je nadále pod jeho vlivem. Málokdy tedy poté dochází k obžalobě útočníka a k jeho odsouzení již zcela mimořádně. Řešením by mohlo být podle názoru paní senátorky tzv. zafixování výpovědi, které by zároveň umožnilo traumatizující zážitek oběti domácího násilí následně nevyvolávat a neobnovovat. P. senátorka proto předkládá na jednání Senátu PČR novelu trestního řádu¹, na základě které by výpověď oběti byla považována za tzv. neodkladný úkon a jako vyvažující prvek by byla zavedena též povinná přítomnost obhájce podezřelého nebo obviněného během výpovědi. Paní senátorka si je vědoma kritiky ze strany ProFemu, že je tím pachatel domácího násilí neodůvodněně zvýhodněn oproti ostatním pachatelům trestných činů, podle jiných názorů by měl být výpovědi přítomen pro zvýšení pocitu bezpečí také právník oběti. Návrh p. senátorky bude Senátu předložen 18.9.2008 k tzv. prvnímu čtení a dokud se neprojedná ve třech čteních a Senát k němu nedá souhlas, návrh novely se nedostává ani do legislativního procesu. Proto je to návrh, o kterém se teď teprve začne jednat a p. senátorka bude vděčná za jakékoliv komentáře a je otevřená jakýmkoliv připomínkám, neboť změny a úpravy předložené novely jsou možné. P. senátorka vyjádřila přání dopracovat se k nějaké kvalitní formulaci, která by ale měla zároveň šanci projít legislativním procesem, a aby to zásadní, tedy pomoc obětem domácího násilí, se podařilo prosadit.

K diskusi se poté přihlásila Mgr. Lenka Trešlová za Ministerstvo spravedlnosti, které se k návrhu staví rezervovaně. Za neodkladný lze z pohledu zástupců ministerstva považovat jen úkon, zpravidla neopakovatelný, se kterým nelze počkat na zahájení trestního stíhání a v této fázi tedy ještě není vzneseno obvinění. V českém právním řádu má právo na obhájce pouze obviněný, a proto není možné ze systémového hlediska vyžadovat přítomnost obhájce pachatele v průběhu výslechu oběti. Ministerstvo se dále domnívá, že zavedení výpovědi svědka jako neodkladného úkonu pouze v tomto případě domácího násilí by porušovalo ústavní právo obviněného na spravedlivý soud. Důkazní hodnota takto pořízené výpovědi by navíc byla následně oslabena také dalším výslechem oběti před soudem, kterou soudci, pokud je možná, pravidelně provádí. Případné následné rozpory v obou výpovědích by mohly být k tíži především oběti, neboť mohou oslabovat její důvěryhodnost. Ministerstvo spravedlnosti navrhuje tedy řešit tuto problematiku jiným způsobem, a to zejména prostřednictvím nově připravovaného trestního řádu a dále samostatným zákonem o obětech, který předpokládá pro oběti trestným činů podle závažnosti ohrožení zavedení šetrné psychologické péče (např. zavedení institutu zvlášť zranitelných obětí).

S několika připomínkami vystoupila také Ing. et Mgr. Ivana Spoustová, která konstatovala, že po účinnosti navrhované novely by se situace oběti z jejího pohledu zhoršila, neboť se domnívá, že sama oběť by byla provedením výslechu za přítomnosti útočníka (a jeho obhájce) bezprostředně po činu neúměrně stresována a především by se soustředila výhradně na předcházející útok, jenž ovšem není samotnou podstatou trestného činu domácího násilí, které je naopak dlouhodobé a útoky se pravidelně opakují. Oběť by tedy měla za pomoci odborníků na problematiku domácího násilí vypovědět o všech minulých událostech, aby vyšla najevo především dlouhodobost týrání. Sama I. Spoustová využívá při jednáních k oslabení strachu oběti z násilníka především §209 trestního řádu, který umožňuje vypovězení obžalovaného z jednací síně, pokud hrozí, že svědek v jeho přítomnosti nevypoví pravdu nebo jde-li o svědka, jemuž nebo osobě jemu blízké z podaného svědectví hrozí újma

¹ k dispozici na <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=47894>

na zdraví, smrt nebo jiné vážné nebezpečí. I. Spoustová po svých dobrých zkušenostech s tímto ustanovením navrhuje aby novela zavedla pravidlo, na základě kterého by soudce v případě domácího násilí nebo trestných činů, u nichž je pro zahájení stíhání třeba souhlasu poškozeného (§163 tr. řádu), obžalovaného na dobu vypovídání oběti vykazoval z jednací síně vždy, tedy automaticky ze zákona. To by se podle názoru I- Spoustové pro soudní řízení vyplatilo mnohem víc.

Ministryně Džamila Stehlíková poděkovala p. senátorce za otevření velice potřebné diskuse a zdůraznění potřeby dbát ochrany obětí domácího násilí, ovšem upřednostnila by její zintenzivnění jinou, systémovější cestou. Je podle jejího názoru ovšem opravdu nezbytné upozorňovat na specifické postavení obětí domácího násilí mezi dalšími oběťmi násilných trestných činů a na základně toho také přijímat specifickou ochranu.

Bc. kpt. Jaroslav Modlík z pohledu odboru Pořádkové a železniční policie Středočeského kraje zdůraznil, že Policie ČR a orgány činné v trestním řízení, nemají podle jeho názoru zásadní problémy s dokumentací trestných činů, ale spíše by stálo za úvahu revidovat návrhové delikty a například ty, které se budou vztahovat k domácímu násilí nebo k dalším závažným trestným činům, vyjmout z ustanovení §163 tr. řádu, neboť pokud již dojde k vykázání násilníka a mělo by se přistoupit k dalším úkonům, oběť má často značný problém překonat psychologickou bariéru a souhlas k zahájení trestního stíhání poskytnout.

Mgr. Jan Potměšil konstatoval, že jako problematické vidí to, že návrh p. senátorky by se vztahoval jen na trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě, ovšem některé z projevů domácího násilí mohou spadat také pod jiné skutkové podstaty než jen §215a a na ně by se potom ustanovení novely nevztahovala.

P. senátorka Gajdůšková poté poděkovala za všechny reakce, jejím cílem rozhodně není poškození obětí domácího násilí, a proto se bude snažit z poznámek v diskusi vyvodit závěry.

Ministryně Stehlíková na závěr diskuse ještě jednou poděkovala p. senátorce za otevření velice důležitého tématu a navrhuje Výboru dále s útvary ministra pro legislativu a náměstkem Ministerstva spravedlnosti a nenechat toto téma zapadnout. Je na paní senátorce, jak bude v této věci pokračovat a p. ministryně doufá, že vzájemná výměna informací bude i v budoucnu pokračovat.

Ad bod 3 – Aktuální informace o podnětu Výboru k doplnění trestního zákona o trestný čin nebezpečné pronásledování (ústní sdělení – Mgr. Jan Potměšil)

J. Potměšil informoval, že ústavně právní výbor PSP ČR v rámci schvalování pozměňovacích návrhů k návrhu trestního zákoníku schválil zařazení nové skutkové podstaty, a to nebezpečného pronásledování, což se stalo i na základně aktivit tohoto Výboru. Konkrétní znění skutkové podstaty:

- (1) Kdo jiného **dlouhodobě** pronásleduje tím, že
 - a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
 - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
 - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
 - d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
 - e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,

a toto **jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu** o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní nebo
- c) nejméně se dvěma osobami.“

Úprava obsahuje subjektivní – „vzbuzení důvodné obavy u pronásledované osoby“, i objektivní prvek – „způsobilé jednání“. Soud bude dále posuzovat, zda konkrétní jednání je nebo není způsobilé obavu pronásledované/ho způsobit. Efektivita této formulace se ukáže až v budoucnu v praxi. Jde také o to, jak se bude posuzovat dlouhodobost. Dá se předpokládat, že nebudou stačit 2 či 3 kontakty (v takové případě by šlo s největší pravděpodobností pouze o přestupek). Hlavní úspěch vidí J. Potměšil v tom, že ustanovení bylo vůbec přijato, a že obsahuje jak demonstrativní výčet zakázaného jednání, tak je zároveň i dostatečně obecné. Význam je podle J. Potměšila především v tom, že zavedením nové skutkové podstaty společnost demonstruje shodu na tom, že pronásledování je společensky nebezpečné, a že si ho nepřejí. Výše trestní sankce je stanovena až na 1 rok (zvýšená sazba 6 měsíců až 3 roky), což na první pohled dost málo. Je to méně závažný trestný čin, v terminologii nového trestního zákoníku přečin. Je pravděpodobné, že za tento trestný čin budou ukládány především podmíněné tresty nebo „směšné“ tresty. Co se týče možnosti vazby, tak ta nemůže být automaticky uložena, ale až po naplnění určitých podmínek, např. pachatel pokračuje v trestném jednání. Úspěchem je ovšem už to, že návrh prošel a na základě tohoto úspěchu by se mělo v prosazování péče o oběti domácího násilí pokračovat dál, např. již zmiňovanou cestou trestního práva procesního.

J. Modlík poznamenal, že toto opatření vidí jako zcela na místě především ve světle nárůstu škodlivosti útoků spojených s domácím násilím od počátku letošního roku.

P. ministryně ocenila obrovskou zásluhu ministra spravedlnosti na tomto úspěchu. Podle jejího názoru jde především preventivní záležitost, která má potenciál měnit veřejné mínění a ke které se dá eventuálně vrátit později. I s tím, že získáme zkušenosti s fungováním zákona a této skutkové podstaty v průběhu času. Jedině v tomto znění je formulace v současné době průchozí (byla schválena těsnou většinou) a pokud by nakonec z novely zákona vypadla, jsou i jiné možnosti prosazení této skutkové podstaty.

P. Marvánová Vargová poté vznesla v souvislosti s pronásledováním dotaz na Ministerstvo spravedlnosti, zda bude ustanovena nějaká rozšířená ochrana obětí, zda existuje možnost zákazu kontaktování nebo zákazu styku, jestli se s něčím takovým počítá, ať již v občanském soudním řádu nebo jinde a pokud ano, jestli to existuje v nějaké písemné formě, ke které by se Výbor mohl vyjádřit.

L. Trešlová sdělila, že se s tím počítá v novém trestním řádu, kde bude zaveden institut předběžných opatření, kde právě jedním z nich bude zákaz kontaktu pachatele s obětí. Toto je ovšem zatím vyjádřeno pouze v principech, které jsou obsaženy ve věcném záměru trestního řádu, který byl schválen 20. srpna 2008 vládou a je dostupný na webových stránkách ministerstva spravedlnosti.²

PhDr. Olga Hinková navrhla, zda by nebylo vhodné více specifikovat, co to znamená dlouhodobé pronásledování, mohlo by se tím předejít výkladové nejednotnosti. L. Trešlová

² viz <http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?j=33&o=23&k=381&d=244746>

konstatovala, že trestní právo používá neurčitých pojmů častěji a výklad se poté vytváří během soudní praxe, neboť je třeba posuzovat každý případ individuálně. B. Marvánová Vargová se domnívá, že je potřeba zvýšit důvěru ve výpověď samotné oběti, neboť pro někoho mohou být k neunesení 2 měsíce, někdo naopak zvládne více. Je proto zapotřebí posilovat jak variabilitu, tak ale především důvěru v subjektivní prožívání oběti.

P. ministryně dále konstatovala, že vhodný přístup odpovědných osob je také otázkou vzdělávání. Například vzdělávání soudců řešila p. ministryně se zástupci Ministerstva spravedlnosti, a to bylo uzavřeno s tím, že soudcům není možné jakékoliv vzdělávání (z moci úřední) nařídit, nicméně justiční akademie poskytuje dobrovolné kurzy, kterých mají možnost se účastnit. Stejně významné je také vzdělávání policistů, Ministerstvo vnitra je v tomto ohledu vstřícné a chápe, že zlepšování povědomí např. o nové legislativě (vykázání, dnes stalking) má probíhat soustavně.

MUDr. Iva Truellová navrhla, zda by tedy v zákoně nemohlo být místo dlouhodobě slovo opakovaně, na což ovšem reagovalo Ministerstvo spravedlnosti konstatováním, že důraz je kladen na slovo dlouhodobě, neboť pronásledování upravené novou skutkovou podstatou opravdu musí být výraznější než např. 3 emaily. I. Spoustová viděla v použití slova opakovaně také výhodu, neboť by si násilník další (opakovaný) útok pod tlakem dané formulace možná rozmyslel. Konstatovala také obavu, že soudy budou pro prokázání „důvodné obavy“ požadovat vypracovávání znaleckých posudků, které je často problematické a pro oběti domácího násilí často nepříznivé. J. Potměšil pak upozornil na fakt, že použití formulace opakovaně nebo dlouhodobě závisí v současné době na průchodnosti v parlamentu, kde, zdá se, v současné době má šanci pouze dlouhodobě. Možná by se dalo podle I. Spoustové použít nakonec formulace dlouhodobě nebo opakovaně.

B. Marvánová Vargová navrhla, aby se Výbor na dalším zasedání problematikou znaleckých posudků (hojně kritizovaných, např. také Ligou lidských práv) zabýval podrobněji.

Ad bod 4 – Podnět výboru v oblasti utajených azylových domů pro oběti domácího násilí a reakce MPSV

Mgr. Klára Laurenčíková popsala kroky, které byly v souvislosti se zájmem Výboru prosadit zavedení nové sociální služby utajeného pobytu v azylových domech pro oběti domácího násilí podniknuty. Stanovisko Výboru bylo prostřednictvím p. ministryně předloženo v rámci vnějšího připomínkového řízení Ministerstvu práce a sociálních věcí, které podle p. místopředsedkyně pravděpodobně nepochopilo důvod navrhování nové sociální služby a se stanoviskem se vypořádalo neuspokojivě. Výbor byl nasměrován na Ministerstvo spravedlnosti a Odbor rodiny a dávkových systémů. MPSV se domnívá, že dostatečným krokem je zavedení možnosti, že azylový dům nemusí v rámci registrace uvádět adresu. K. Laurenčíková navrhuje na podnětu Výboru nadále trvat a pokračovat v diskusi, například také s Odborem sociálních služeb MPSV a jeho ředitelem p. Žárským a vysvětlovat důvody důležitosti tohoto tématu. Pokud by se návrh nepodařilo prostřednictvím MPSV prosadit, navrhuje jej p. místopředsedkyně předložit vládě přímo p. ministryní.

P. ministryně projevila souhlas s návrhem trvat na prosazení této nové sociální služby a navrhla tento formát: za Výbor by měli jednat s p. Žárským p. předsedkyně, místopředsedkyně a místopředseda a p. ředitelka Zelenková, s cílem dosáhnout shody, nebylo by totiž dobré, aby materiál šel do vlády s rozporem. Výbor by měl také delegovat svého

zástupce/kyni pro jednání s p. ministrem Nečasem, tento zástupce/kyně by se jednání účastnil/a spolu s p. ministryní. Mělo by se také využít příklady ze zahraničí a tyto prezentovat.

Podle M. Zelenkové je také zapotřebí ujasnit si, na jaké úrovni se bude, co se týká sociálních služeb a návrhu Výboru, v souvislosti s financováním plánovat – zda na úrovni krajů nebo na celostátní úrovni. Zdena Prokopová konstatovala, že situace je v současné době v ČR neudržitelná, neboť existují pouze tři utajené azylové domy, z nichž snad pouze jeden si utajenou adresu zachoval. Útočník si totiž jednoduše může adresu azylového domu najít v registru a oběť nadále pronásledovat. Po objevení azylového domu se neřídka stává, že útočník pronásleduje nejen samu oběť a její děti, ale také pracovnice/íky organizace, kterým pak také hrozí značné nebezpečí a musí se skrývat. Sociální pracovnice také útočníky na azylový dům neřídka odkazují, což je velice riskantní. ČR by neměla čekat, až se stane něco podobného jako v Rakousku a útočník zabije pracovníci azylového domu nebo ženu, která se tam skrývá. Proto je nutné specifikovat také ochranu samotných pracovníků/ek azylových domů. Mgr. Zuzana Machová poznamenala, že zavedení dostačujících standardů pro nové sociální služby bude velice těžké a navrhla k úvaze úplné vyjmutí azylových domů s utajenou adresou ze systému sociálních služeb.

K. Laurenčíková shrnula, že tato diskuse vyžaduje podrobnější řešení, ke kterému by se mohlo dospět na setkání s ředitelem Odboru sociálních služeb MPSV. Poskytování útočiště obětem domácího násilí v azylových domech s utajenou adresou by mělo být specifickou službou, mělo by se jasně vysvětlit, proč je tato skupina obětí specifická a diskutovat tuto problematiku bez negativních emocí a více do hloubky. B. Marvánová Vagová dodala, že pro objasnění nutnosti ochrany obětí domácího násilí a jejich dětí je vhodná také interdisciplinární spolupráce. Je nezbytné, aby fungoval celý řetězec a adresa domu nebyla prozrazována žádným jeho článkem. Z. Machová doplnila, že specifické standardy pro diskutované azylové domy jsou velice potřeba, ale z jejího pohledu to bude velmi dlouhá cesta, především z důvodu složitosti jednání s MPSV. K. Laurenčíková souhlasila, promluvila však o úspěších Výboru (před rokem ještě neexistoval), kterému se v nedávné době podařilo prosadit stalking a podobou cestou se snad bude ubírat i tento návrh. Na MPSV se podle jejích informací v současné době ustavuje meziposkytovatel³, ve kterém budou pracovat zástupci pro lidská práva, zástupci měst a obcí a další. Prostřednictvím této multidisciplinární spolupráce by měla být vypracována obecná koncepce ochrany práv dětí, následně pak také identifikovány ohrožené děti – oběti domácího násilí. MPSV spolupracuje také s katedrou sociální práce, kdy je cílem zvyšování kompetence pracovníků orgánů sociálně právní ochrany dětí a měl by být představen vzdělávací program, jehož obsahem by bylo školení o tom, jak vést s oběťmi domácího násilí rozhovory, poskytovat jim pomoc, síťovat se a podobně. Dále je k tomuto tématu v plánu konference spolupřipravená sociálními pracovníky a MPSV.

P. ministryně poté uvedla, že kvalitní komunitní plánování je podstatné, ale kraje nemají podklady a metodiku, a proto by celá tato agenda měla zůstat na úrovni MPSV do doby, než budou vytvořena pravidla plánování krajů. P. ministryně rozumí, že MPSV nechce takovou systémovou změnu, ale je tedy třeba navrhnout jiné řešení, hledat jinou cestu, např. meziresortní. Pro účinnou ochranu dítěte má vzniknout také Rada pro rodinu a dítě a zde by měla být ochrana dětí – obětí domácího násilí posílena. Této Radě by měl předsedat premiér a členy/kami by mělo být sedm ministrů/yň. Její charakter by tedy měl být exekutivní, je proto zapotřebí navázat spolupráci s p. ministrem Nečasem a je třeba o její vznik usilovat. Diskusi je tedy potřeba přenést na ministerskou úroveň. Co se týče vytvoření standardů, to je běh na

³ <http://www.mpsv.cz/cs/5407>

dlouhou trať, tento fakt ovšem nesmí vést Výbor k rezignaci a soustavně se na prosazení těchto změn musí pracovat.

B. Marvánová Vargová k vytváření standardů konstatovala, že například materiál Rady Evropy o azylových domech v zemích EU představuje dvojmodel standardů – minimální a optimální standardy. Jedná se totiž také o to, že některé azylové domy nemají dostatek finančních prostředků, takže by zavedení přísných standardů (bezbariérový vstup, tlumočení pro cizinky, služby pro handicapované oběti) mohlo ohrozit jejich existenci. Podle Rady Evropy by mělo být zřízeno jedno místo pro oběť a její děti na 10 000 obyvatel. Vláda tvrdí, že v ČR je zřízeno lůžek 1194 pro oběti domácího násilí, ovšem nejsou zde zajištěny dostačující (minimální) služby.

Ad bod 5 – Závěry z první mezinárodní konference ženských azylových domů v Albertě, Kanada (ústní sdělení – PhDr. Marvánová Vargová)

B. Marvánová Vargová dále informovala o konferenci ženských azylových domů v Albertě, které se zúčastnilo cca 800 zástupců/kyň z padesáti zemí světa. Z konference vyplynuly některé zajímavé závěry: Potřeba definování domácího násilí v kontextu násilí na ženách, problémem je, že (stejně jako v ČR) nastává odklon od genderového pohledu, s cílem působit neutrálněji a být tím atraktivnější pro veřejné mínění. Jde tedy o tendenci k argumentaci na základě rovných příležitostí (tedy možnost zavedení různých opatření i pro muže). Dalším závěrem bylo konstatování, že je nutné zabezpečit finanční dostupnost pobytu oběti v azylovém domě – v zahraničí je například běžné, že první dva měsíce je pobyt zdarma a poté, co se oběť alespoň částečně vzpamatuje, začne přispívat na chod organizace zpravidla poměrně v závislosti na výši příjmu. To, na co by se měl klást největší důraz a zároveň je pro oběti žijící v azylovém domě enormně důležité, je bezpečí. Děti oběti jsou v bezpečí pouze v případě, že je v bezpečí oběť, a proto jsou otázky styku dětí s násilnou osobou zásadní. Musí být jasné, že dítě má právo nejen na styk s oběma rodiči, ale i na bezpečí. Otázka bezpečí by měla mít v případě domácího násilí přednost. Proto by měla být v azylovém domě dočasně zajištěna například i školní docházka, neboť děti jsou totiž často pachateli domácího násilí pronásledovány na cestě ze školy, a tím je ohroženo utajení azylového domu a tím i místa pobytu oběti. B. Marvánová Vargová přislíbila následně postoupit Výboru výsledky této konference, které jsou dosud ve zpracování.

Ad bod 6 – Různé

Výbor se dohodl na hlasování o dvou podnětech, které připravila na základě projednávaných věcí p. ministryně:

1. Výbor pro prevenci domácího násilí vytváří pracovní skupinu k problematice utajených azylových domů a doporučuje Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů, aby tato skupina jménem Rady vypracovala a podala podnět ke vzniku speciální instituce utajených azylových domů, včetně odpovídajících standardů, a o tomto podnětu dále jménem Rady jednala s Ministerstvem práce a sociálních věcí, mezíresortní skupinou pro péči o ohrožené děti a dalšími institucemi.

Hlasování: 15 pro, 0 proti, 0 se zdrželo, podnět byl jednohlasně přijat.

2. Výbor pro prevenci domácího násilí vytváří pracovní skupinu k problematice domácího násilí a doporučuje Radě vlády pro rovné příležitosti žen a mužů aby tato skupina jménem Rady spolupracovala s Ministerstvem spravedlnosti na rekodifikaci trestního práva procesního s cílem posílit právní ochranu obětí domácího násilí.

Hlasování: 15 pro, 0 proti, 0 se zdrželo, podnět byl jednohlasně přijat.

Mgr. Barbora Holušová informovala o návštěvách intervenčních center pro osoby ohrožené domácím násilím, kterých se zúčastnila spolu s ředitelkou Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR Mgr. Jitkou Gjuríčovou. Z této akce vyplynuly některé priority: potřeba vzdělávání policie (revize vzdělávacích programů a školení nově příchozích), potřeba vzdělávání justice (22.10. proběhne seminář pro pracovníky justice), potřeba systematické práce s dětmi – svědky domácího násilí. Na tuto prioritu se MV zaměří v rámci CZ PRES v Radě EU - Mezinárodní ochrana dětí. MV zváží (v rámci prevence domácího násilí) vyhlášení dotačního titulu zaměřeného na nastartování terapeutických programů/sociálně-nápravných programů pro násilné osoby a vzdělávání pracovníků pomáhajících profesí, kteří by mohli tyto programy provádět v praxi.

I. Truellová informovala o tom, že p. ministr zdravotnictví schválil metodický pokyn Ministerstva zdravotnictví k postupu lékařů při poskytování pomoci osobám ohroženým domácím násilím (aktualizace metodiky z roku 2006). Jde o zásadní posun, neboť pokyn byl rozšířen o problematiku domácího násilí ve vztahu k dětem. Děti v roli svědků domácího násilí se považují za týrané, zneužívané a zanedbávané – a proto je postupováno v souladu s metodikou k syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (Věstník MZ 03/2008). Tato nová metodika, která bude uveřejněna v nejbližším Věstníku MZ, obsahuje také doplněné kontaktní adresy, na které se mohou osoby ohrožené domácím násilím obrátit. I. Truellová všem poděkovala za spolupráci při tvorbě této nové metodiky. K. Laurenčíková také poděkovala I. Truellové, za spolupráci, neboť díky ní funguje spolupráce daleko pružněji a efektivněji. Na plánované schůzce s MPSV by se také mělo řešit metodické vedení intervenčních center, které má na starosti MPSV, neboť bývá často ze strany center kritizováno. Pokud by někdo z členů/ek výboru měl ještě nějaké návrhy, p. místopředsdkyně je poprosila, aby tyto návrhy na projednání s MPSV byly zaslány vedení Výboru, jehož vybraní zástupci je na schůzce samozřejmě přednesou.

I. Spoustová navrhla, aby Výbor přijal stanovisko k novele týkající se navykacího řízení. Je podle ní zásadní zdůraznit, že dítě má právo, ne povinnost styku, mohl by to být bod na příště k projednání a stanovisko by mohlo být také odhlasováno na příštím jednání.

P. ministryně doporučila pozornosti Výboru připravovanou novelu Občanského soudního řádu, uvažuje také o přibrání Výboru pro práva dítěte na jednání tohoto Výboru, kdy by se mluvilo především o nutné ochraně dětí jako skupiny přímo ohrožené domácím násilím. I. Spoustová dodala, že děti jsou domácím násilím ohroženy dvojím způsobem – jako bezbranné oběti, které jsou domácímu násilí přítomny a také jako nástroje dalšího týrání matky, kdy jsou pachatelem používány instrumentálně jako prostředky dalšího týrání oběti. O novele OSŘ, která je podle jejích informací zveřejněna na www.justice.cz, by mohl eventuálně někdo pojednat na dalším zasedání Výboru. O. Hoffman přislíbil, že příští jednání pozve některého kolegu/gyni z Ministerstva spravedlnosti, který návrh novely OSŘ představí.

K. Laurenčíková navrhla na příští jednání pozvat zástupce Oddělení sociálně právní ochrany dětí a Odboru sociálních služeb, bylo by praktické věnovat jedno celé jednání dětem. P. ministryně připomněla, aby si členky a členové Výboru připravili připomínky, které by mohly být během jednání předneseny, podle K. Laurenčíkové je jednání ve Výboru ideálním místem pro prodiskutování jednotlivých témat, které například lidé z ministerstev vidí jinak a méně zřetelně než odborníci z praxe.

P. předsedkyně Marvánová Vargová na závěr shrnula, že příští jednání se bude věnovat ochraně dětí jako svědků domácího násilí, novele OSŘ, pro možnost vyslechnout si názory Výboru pro práva dítěte pozvat na jednání Výboru p. Vaníčkovou. Poté navrhla dojednat složení zřízených pracovních skupin. To bylo dohodnuto následovně: Pracovní skupina pro rekodifikaci trestního práva procesního bude mít stejné složení jako pracovní skupina pro stalking. V pracovní skupině pro azylové domy budou: Z. Prokopová, K. Laurenčíková, M. Zelenková, B. Marvánová Vargová a budou také přizváni externí zástupci Odboru sociálních služeb.

M. Zelenková předložila poznámku o zákonu o sociálních službách, podpořila by nahrazení používání míry závislosti mírou podpory, která má jako indikátor schopnost zachytit i případy, ve kterých nejde o závislost, ale potřebnost, například nevidomé osoby.

B. Marvánová Vargová na závěr jednání výboru poděkovala všem za účast a navrhla termín dalšího jednání na **úterý 4.11. 2008 v 10.00.** (pozn. sekretariátu: Tento termín bude pravděpodobně ještě měněn s ohledem na dostupnost zasedacích místností)

Schválila:

PhDr. Branislava Marvánová Vargová
předsedkyně Výboru pro prevenci domácího násilí

Zapsala: Pavla Špondrová, sekretariát Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů.